

ANALÝZA DAŇOVÉHO ZAŤAŽENIA PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV V KONTEXTE ZMIEN PRAVIDIEL ODPISOVANIA

The analysis of tax burden on business entities in the context of the changes in the rules of depreciation

Miroslava Vašeková

1. januára 2015 nadobudol účinnosť zákon č. 333/2014 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“). Ide o ostatnú novelu základnej právnej normy, ktorá v podmienkach Slovenskej republiky upravuje zdaňovanie daňou z príjmov čo znamená, že definuje aj možnosti uplatňovania daňových výdavkov pri zisťovaní základu dane tak daňovníkov právnických osôb ako aj fyzických osôb. Jednou z oblastí, ktorá je z právneho hľadiska upravená zákonom o dani z príjmov je odpisovanie hmotného majetku. Uvedená novela priniesla významné zmeny práve v oblasti odpisovania.

Medzi najvýznamnejšie zmeny v tejto oblasti zaradíme z pôvodných štyroch na súčasných šesť. Ide o vytvorenie novej odpisovej skupiny 3 (doba odpisovania 8 rokov), ktorá vznikla preradením vybraných druhov majetku z pôvodnej odpisovej skupiny 3 (doba odpisovania 12 rokov). A následne z pôvodnej odpisovej skupiny 3 vznikla odpisová skupina 4, ktorej doba odpisovania zostala v pôvodnej dĺžke 12 rokov. Zostávajúce dve odpisové skupiny 5 a 6 vznikli prerozdelením majetku z pôvodnej odpisovej skupiny 4, pričom odpisová skupina 5 si zachovala pôvodnú dobu odpisovania 20 rokov a novovzniknutá odpisová skupina 6 má stanovenú dobu odpisovania až na dvojnásobok pôvodnej dĺžky t.j. na 40 rokov. Zaradenie hmotného majetku do odpisových skupín je Prílohou č. 1 zákona o dani z príjmov a vychádza z Klasifikácie produkcie a klasifikácie stavieb. Za najvýznamnejšiu zmenu považujeme rozdelenie budov a stavieb do dvoch odpisových skupín na základe ich účelu použitia. Odpisová skupiny 5 zahŕňa budovy a stavby okrem: bytových budov, hotelov a podobných budov, budovy pre administratívu, budovy pre kultúru a verejnú zábavu, vzdelávanie a zdravotníctvo, inžinierske stavby a nebytové budovy okrem nebytových poľnohospodárskych budov a kasární pre hasičov. Ostatné budovy a stavby, ktoré nie sú zahrnuté v odpisovej skupine 5 sú podľa novej klasifikácie zaradené do odpisovej skupiny 6. Vzhľadom na novú situáciu, kedy by mohol vzniknúť problém, keď jedna budova resp. stavba je súčasne používaná na viacero účelov, bolo ešte potrebné vyriešiť problém zaradenia takejto viacúčelovej budovy. Zákon o dani z príjmov stanovuje, že zaradenie takejto budovy resp. stavby do odpisovej skupiny bude závisieť od jej hlavného využitia, ktoré sa určí pomerom z celkovej úžitkovej plochy.

Ďalšou zmenou, ktorú budeme brať do úvahy pri analýze daňového zaťaženia podnikateľského subjektu v tomto príspevku, je sprísnenie uplatňovanie odpisov pri hmotnom majetku, ktorého účelom použitia je prenájom. Novelizované ustanovenie § 19 (3) písm. a) zákona o dani z príjmov umožňuje do daňových výdavkov prenajímateľa zahrnúť odpisy najviac do výšky časovo rozlíšenej sumy príjmov (výnosov) z prenájmu tohto majetku prislúchajúcich na príslušné zdaňovacie obdobie. Neuplatnená časť ročného odpisu prenajatého hmotného majetku sa uplatní počnúc rokom nasledujúcim po uplynutí doby odpisovania príslušného majetku do výšky príjmov z prenájmu.

V príspevku sa zameriame na kvantifikáciu rozdielu vo výške dane pred a po zavedení uvedených zmien, pričom ako vstupné údaje sme použili konkrétne údaje dvoch podnikateľských subjektov, z ktorých prvý (ALFA) využíva nehnuteľnosť na prevádzkovanie vlastnej administratívnej činnosti a druhý (BETA) prenajíma nehnuteľnosť na výchovno-vzdelávacie účely. Ide o vybrané subjekty zo skupiny 47 podnikateľských subjektov, pri

ktorých sme analyzovali dopad zmien pravidiel odpisovania na ich daňové zaťaženie. Analýzou sme zistili, že niektoré subjekty zmeny pravidiel odpisovania neovplyvnia ani v pozitívnom ani v negatívnom zmysle, nakoľko dopad týchto zmien súvisí so štruktúrou odpisovaného majetku, účelom jeho použitia, zvoleného spôsobu odpisovania a v širšom kontexte závisí ešte aj od ďalších faktorov (napr. platobnou schopnosťou, intenzitou využívania majetku a pod.), ktorým sa z dôvodu obmedzeného rozsahu príspevku podrobnejšie venovať nebudeme. Len pre úplnosť uvádzame, že zmeny v odpisovaní majú neutrálny vplyv napr. na tie podnikateľské subjekty, ktoré majú v rámci obchodného majetku zaradený len majetok z odpisovej skupiny 1 a pri zaradení majetku sa rozhodli výšku odpisov vyčíslavať metódou rovnomerného odpisovania. Zmeny pravidiel uplatňovania odpisov ako daňových výdavkov od 1. januára 2015 by za určitých okolností mohli mať aj pozitívny vplyv na daňové zaťaženie, ale to len v prípade, že podnikateľský subjekt mal zaradený majetok v odpisovej skupine 3 (pôvodná doba odpisovania 12 rokov), a tento majetok by po preklasifikovaní podľa Prílohy č. 1 k zákonu o dani z príjmov platnej od 1. januára 2015 zostal v odpisovej skupine 3¹ (nová doba odpisovania 8 rokov). V tomto prípade dochádza ku skráteniu doby odpisovania, čo má za následok zvýšenie ročného odpisu t.j. daňovo uznateľného nákladu z titulu odpisu a tým zníženiu základu dane a následne dane. V skupine analyzovaných podnikateľských subjektov, sme však ani v jednom prípade tento pozitívny vplyv na daňové zaťaženie neidentifikovali.

Novela zákona o dani z príjmov účinná od 1. januára 2015 uložila daňovníkom povinnosť k tomuto dňu prehodnotiť zaradenie majetku podľa nových odpisových skupín a to aj na majetok obstaraný a zaradený do používania pred týmto dňom, pričom dovtedy uplatnené odpisy sa spätne upravovať nebudú.

1) ALFA – nebytový priestor používaný ako kancelária

Názov: Kancelária-nebytový priestor B						Názov: Kancelária-nebytový priestor A											
Inventárne číslo: DHM1201		Dátum obstarania: 10.07.2012		Dátum zaradenia: 02.08.2012		Dátum vyradenia:		Inventárne číslo: DHM1201		Dátum obstarania: 10.07.2012		Dátum zaradenia: 02.08.2012		Dátum vyradenia:			
Rok	Spôsob	Odpisová skupina	Vstupná cena	Odpisové percento	Ročný odpis	Rok	Spôsob	Odpisová skupina	Vstupná cena	Odpisové percento	Ročný odpis	Rok	Spôsob	Odpisová skupina	Vstupná cena	Odpisové percento	Ročný odpis
2012	HM rovn.	4	77640,95	2,08 %	1618,00	2012	HM rovn.	4	77640,95	2,08 %	1618,00	2012	HM rovn.	4	77640,95	2,08 %	1618,00
2013	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00	2013	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00	2013	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00
2014	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00	2014	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00	2014	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00
2015	HM rovn.	6	77640,95	2,50 %	1942,00	2015	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00	2015	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00
↓		↓			↓	↓		↓			↓	↓		↓			↓
2049	HM rovn.	6	77640,95	2,50 %	1942,00	2031	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00	2031	HM rovn.	4	77640,95	5,00 %	3883,00
2050	HM rovn.	6	77640,95	0,42 %	286,95	2032	HM rovn.	4	77640,95	2,92 %	2245,95	2032	HM rovn.	4	77640,95	2,92 %	2245,95
Celkom					77640,95	Celkom					77640,95	Celkom					77640,95

A - pôvodný výpočet odpisov v zmysle zákona o dani z príjmov, ktorý bol v platnosti do 31. decembra 2014, odpisová skupina 4, doba odpisovania 20 rokov (2012 – 2032). **B** – nový výpočet odpisov podľa legislatívy platnej od 1. januára 2015: VC (vstupná cena) / n (počet rokov odpisovania podľa odpisovej skupiny) = RO (ročný odpis zaokrúhlený na celé eurá nahor²) | ZC (zostatková cena k 31.12.2014) / RO = ZDO (zostávajúca doba odpisovania v rokoch³) | Výpočet: $77640,95 / 40 = 1942,00$ | $(77640,95 - 1618,00 - 3883,00 - 3883,00) = 68256,95 / 1942,00 = 35,14$ | 35 rokov (2015 - 2049) x 1942,00 | 2050 (7 mesiacov) odpis 286,95 $(77640,95 - (1618,00 + (2 \times 3883,00) + (35 \times 1942,00))) = 286,95$.

¹ Do odpisovej skupiny 3 po 1. januári 2015 patria: elektrické motory, generátory a transformátory a elektrické rozvodné a ovládacie zariadenia, zážihové spaľovacie lodné motory, ostatné motory, ostatné piestové vznetové motory s vnútorným spaľovaním, turbíny, pece, horáky a ich časti, chladiace a vetracie zariadenia (okrem zariadení pre domácnosť), plynové generátory, destilačné a filtračné prístroje a stroje pre metalurgiu.

² zákon č. 595/2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, § 27 ods. 3

³ V poslednom roku alikvotná časť obdobia, ktorá nebola uplatnená v prvom roku odpisovania a výška odpisu sa stanoví ako rozdiel už uplatnených odpisov a vstupnej ceny.

Daňové zaťaženie spoločnosti ALFA v zdaňovacom období 2015 v porovnaní so zdaňovacím obdobím 2014 (za predpokladu, že ostatné náklady a výnosy sú v oboch zdaňovacích obdobiach rovnaké) je zvýšené o 427,02 eur. Ďalšia otázka, ktorá sa v súvislosti so zavedením odpisovej skupiny 6 presnejšie so stanovením doby odpisovania 40 rokov objavila, je doba „životnosti“ podnikateľských subjektov. Našou snahou bolo získať oficiálny štatistický údaj o priemernej dobe životnosti firiem v Slovenskej republike, ale tento údaj sa nám získať nepodarilo. Máme však k dispozícii údaj, ktorý zverejnil „bývalý šéf firmy Shell Arie de Geus, ktorý vypočítal v knihe *The Living Company* priemerný vek európskych spoločností na 12,5 roka“⁴, a máme aj výsledky štúdie amerických vedcov z Yale School of Management, ktorí pod vedením profesora ekonómie Richarda Fostera preskúmali index Standard & Poor's 500 newyorskej burzy, ktorý obsahuje akcie 500 najväčších firiem USA a konštatovali, že „pred sto rokmi mali firmy z indexu priemernú dĺžku existencie 67 rokov, v súčasnosti klesla na 15 rokov“⁵ a podľa portálu rakúskeho denníka Die Presse „ekonómovia zisťovali, koľko rokov dokážu pôsobiť firmy v americkej ekonomike a dospeli k záveru, že v USA žijú priemerne desať rokov.“⁶ Na základe uvedených informácií je možné predpokladať, že aj priemerná dĺžka existencie slovenských firiem sa pohybuje na tejto úrovni, resp. je ešte kratšia, čo v kontexte s dobou odpisovania 40 rokov pôsobí skôr demotivačne ako stimulačne pri prijímaní rozhodnutí o investovaní do nehnuteľností, ktoré by mali slúžiť na podnikateľské účely. Pri analýze dopadov zmien v odpisovaní majetku na daňové zaťaženie podnikateľských subjektov sme sa dokonca stretli s úvahami zodpovedných manažérov o vyradení nehnuteľností z obchodného majetku aj za cenu možných negatívnych dopadov na podnikateľský subjekt v súčasnosti (napr. obmedzenie pri uplatnení zostatkovej ceny ako výdavku ovplyvňujúceho základ dane⁷, povinnosť odvieť DPH zo zostatkovej ceny a pod.)

2) BETA – nebytový priestor poskytovaný na prenájom

Názov: Nebytový priestor - detské centrum B						Názov: Nebytový priestor - detské centrum A					
Inventárne číslo: DHM1201			Dátum obstarania: 01.12.2012			Inventárne číslo: DHM1201			Dátum obstarania: 01.12.2012		
			Dátum zaradenia: 01.12.2012						Dátum zaradenia: 01.12.2012		
			Dátum vyradenia:						Dátum vyradenia:		
Rok	Spôsob	Odpisová skupina	Vstupná cena	Odpisové percento	Ročný odpis	Rok	Spôsob	Odpisová skupina	Vstupná cena	Odpisové percento	Ročný odpis
2012	HM rovn.	4	729291,18	0,42 %	3039,00	2012	HM rovn.	4	729291,18	0,42 %	3039,00
2013	Prerušený		729291,18	0,00 %	0,00	2013	Prerušený		729291,18	0,00 %	0,00
2014	HM rovn.	4	729291,18	5,00 %	36465,00	2014	HM rovn.	4	729291,18	5,00 %	36465,00
2015	HM rovn.	6	729291,18	2,50 %	18233,00	2015	HM rovn.	4	729291,18	5,00 %	36465,00
↓		↓			↓	↓		↓			↓
2051	HM rovn.	6	729291,18	2,50 %	18233,00	2032	HM rovn.	4	729291,18	5,00 %	36465,00
2052	HM rovn.	6	729291,18	2,50 %	15166,18	2033	HM rovn.	4	729291,18	4,58 %	33417,18
Celkom					729291,18	Celkom					729291,18

Postup výpočtu odpisov je rovnaký ako v prípade spoločnosti ALFA

Daňové zaťaženie spoločnosti BETA v zdaňovacom období 2015 v porovnaní so zdaňovacím obdobím 2014 (za predpokladu, že ostatné náklady a výnosy sú v oboch zdaňovacích obdobiach rovnaké) je zvýšené o 4011,04 eur. Zvýšenie daňového zaťaženia v tomto prípade môže byť ešte vyššie, nakoľko ide o majetok poskytnutý na prenájom a ako sme už uviedli, od 1. januára 2015 platí nové pravidlo, ktoré umožňuje do daňových výdavkov majiteľa

⁴ <http://www.etrend.sk/podnikanie/preco-aj-uspesne-firmy-krachuju.html>

⁵ <http://ekonomika.sme.sk/c/7772952/americke-firmy-na-trhu-posobia-v-priemere-iba-desat-rokov.html>

⁶ <http://ekonomika.sme.sk/c/7772952/americke-firmy-na-trhu-posobia-v-priemere-iba-desat-rokov.html>

⁷ zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, § 19 (3) písm. b) 1.

takéhoto majetku, zahrnúť odpisy najviac do výšky časovo rozlíšenej sumy príjmov (výnosov) z prenájmu tohto majetku pripadajúcich na príslušné zdaňovacie obdobie. V prípade spoločnosti BETA je mesačné nájomné stanovené na 2000,00 eur, z čoho vyplýva, že odpis vo výške 18233,00 eur je možné uplatniť v plnej výške, keďže výnos z prenájmu je vyšší. Ak by však išlo o výrobnú halu (odpisová skupina 5, s dobou odpisovania 20 rokov), t.z. ročný odpis by bol totožný s ročným odpisom podľa pôvodného odpisového plánu, v ktorom bol vyčíslený na hodnotu 36465,00 eur, tak by sa musela uplatniť limitujúca podmienka a odpis by sa vo výdavkoch ovplyvňujúcich základ dane mohol uplatniť len vo výške 24000,00 eur, čo by spôsobilo ešte väčšie zvýšenie daňového zaťaženia podnikateľského subjektu BETA.

V príspevku sme prezentovali len dve vybrané situácie, ale individuálne sme analyzovali situáciu v niekoľkých účtovných jednotkách s rôznou štruktúrou dlhodobého majetku a s rôznym predmetom podnikateľskej činnosti, nakoľko podľa nášho názoru tieto faktory majú zásadný vplyv na skutočnosť, či nové pravidlá odpisovania budú mať na konkrétnu účtovnú jednotku negatívny, neutrálny alebo prípadne aj pozitívny dopad. Ako z uvedeného vyplýva, primárne sme sa zamerali na analýzu daňového zaťaženia podnikateľských subjektov, ktoré je spojené so zmenami pravidiel odpisovania, konkrétne zavedenie nových odpisových skupín, čo pri niektorých druhoch majetku spôsobilo zvýšenie počtu období uplatňovania odpisov ako výdavkov ovplyvňujúcich základ dane a limitovanie výšky odpisov u prenajímateľa vo väzbe na príjmy (výnosy) z prenájmu pri majetku, ktorý je určený na prenájom. Na základe uskutočnených prepočtov môžeme konštatovať, že v dôsledku zavedenia uvedených zmien pri uplatňovaní odpisov, ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 2015, sa daňové zaťaženie podnikateľských subjektov jednoznačne zvýši. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že zmien v súvislosti s odpisovaním je podstatne viac a v konečnom dôsledku všetky budú daňové zaťaženie podnikateľských subjektov v podmienkach Slovenskej republiky zvyšovať. Ako príklady ďalších zmien môžeme uviesť špecifické **limitovanie uplatnenia odpisov** ako výdavkov ovplyvňujúcich základ dane zavedené pre vybranú skupinu dlhodobého hmotného majetku, ktorou sú **osobné automobily** (kód Klasifikácie produktov 29.10.2) so vstupnou cenou vyššou ako 48 000 eur; **možnosť používania metódy zrýchleného odpisovania** len pri majetku, ktorý je podľa Prílohy č. 1 zákona o dani z príjmov zaradený do odpisovej skupiny 2 a 3; **obmedzenie uplatnenia zostatkovej ceny** pri predaji vybraných druhov majetku; **povinnosť prerušiť odpisovanie** hmotného majetku v zdaňovacom období, v ktorom sa hmotný majetok nevyužíval na podnikanie (okrem stanovených výnimiek) a pod.

Abstrakt

Jedným z najdôležitejších zdrojov financovania štátu a štátnych inštitúcií je jednoznačne daň z príjmov. Konečná výška príjmov do štátneho rozpočtu, ktorú štát dosiahne výberom tejto dane nezávisí len od jej sadzby. Zásadnú úlohu zohrávajú aj pravidlá, ktoré musia daňové subjekty dodržiavať pri vyčíslení základu dane. Jednou z kľúčových oblastí sú pravidlá odpisovania, ktoré priamo ovplyvňujú výšku daňovo uznateľných nákladov z titulu odpisov dlhodobého majetku. Trendom ostatných rokov v daňovej legislatíve Slovenskej republiky je sprísňovanie pravidiel uplatňovania daňových výdavkov s cieľom maximalizovať výber daní, čoho dôkazom je aj prijatie novely zákona o dani z príjmov, ktorá nadobudla účinnosť k 1. januáru 2015. V príspevku sme analyzovali dopad niektorých zmien pravidiel odpisovania, ktoré zaviedla uvedená novela a dospeli sme k záveru, že ich aplikácia spôsobí zvýšenie daňového zaťaženia podnikateľských subjektov.

Kľúčové slová: daňové zaťaženie, odpisovanie – nové pravidlá

Summary

One of the most important sources of funding for state and state institutions is clearly income tax. The final amount of the income to the state budget, obtained by the state collection of the tax, depends not only on its rate. The key role played the rules that must be followed by taxpayers when quantify the tax base. One of the key areas of the depreciation rules that directly affect the amount of tax deductible expense for depreciation of fixed assets. The trend of recent years in the tax legislation of the Slovak Republic are stricter rules for applying tax expenditures to maximize tax collection. This fact confirm also the amendment of the law on income tax, which came into force on 1 January 2015. In this paper we analyzed the impact of certain changes in depreciation rules and we came to the conclusion that their introduction causes an increase of the tax burden for business entities.

Key words: tax burden, depreciation – new rules

JEL klasifikácia: H25, M40

Použitá literatúra

- [1] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.
- [2] MATEÁŠOVÁ, M. – VAŠEKOVÁ M.: *Odpisovanie dlhodobého hmotného majetku z daňového hľadiska - zmeny od 1. januára 2015*. In *Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi - Bratislava : SÚVAHA, 2015. - ISSN 1335-2024. - Roč. 23, mimoriadne číslo (2015), s. 25-30.*
- [3] VAŠEKOVÁ M. – MATEÁŠOVÁ, M.: *Zákon o dani z príjmov - zmeny od 1. januára 2015*. In *Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi - Bratislava : SÚVAHA, 2015. - ISSN 1335-2024. - Roč. 23, mimoriadne číslo (2015), s. 14-24.*
- [4] <http://www.finance.gov.sk>
- [5] <http://www.etrend.sk/podnikanie/preco-aj-uspesne-firmy-krachuju.html>
- [6] <http://ekonomika.sme.sk/c/7772952/americke-firmy-na-trhu-posobia-v-priemere-iba-desat-rokov.html>

Kontakt

Miroslava Vašková, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 778, miroslava.vasekova@euba.sk